

**BUDAPESTI MÓDSZERTANI SZOCIÁLIS KÖZPONT
ÉS INTÉZMÉNYEI**

Egészségügyi szolgálat

1135 Budapest XIII., Szabolcs utca 33-35.

1087 Budapest VIII., Kőbányai út 22.

Fekvőbeteg-szakellátás: Dr. Csontos Franciska, osztályvezető főorvos

Alapellátás és járóbeteg-szakellátás: Dr. Papp Magor, vezető háziorvos

SZAKMAI BESZÁMOLÓ 2021

„Itt tíz éven keresztül elég volt 3 kerekesszék. Tavaly 25 is kevés volt”

Tatár Lehel gyógytornász

A **BMSZKI Egészségügyi Szolgálat** önálló orvos-szakmai és ápolási irányítással rendelkező ellátási egység, amely a BMSZKI hajléktalan-ellátási tevékenységének integrált részeként egészségügyi alapellátást, járó- és fekvőbeteg szakellátást nyújt a vonatkozó jogszabályok alapján.

Az Egészségügyi Szolgálat részlegeinek bemutatása, az ügyfélkör jellemzői és a 2021 -ben végzett szakmai munka ismertetése ellátásokra bontva

1. Alapellátás

24 órás hajléktalan háziorvosi szolgálat működik két telephelyen, továbbá mozgó orvosi szolgálat kerül megszervezésre a BMSZKI éjjeli menedékhelyein, nappali melegedőiben, illetve átmeneti szállóin.

Alapfeladataink ellátása mellett – 2020-hoz hasonlóan – 2021-ben is jelentős mennyiségű többlettevékenységet végeztünk el, ezzel is elősegítve – többek között – a BMSZKI sikeres járványügyi védekezését. Ennek főbb elemei a következők voltak:

- Szolgálatunk önálló, intézményi szintű COVID-19 rizikófelmérési és védekezési protokollt dolgozott ki, ami alapját adta az egész éves járványügyi védekezésnek.
- A járvány 2020-ban megalkotott jó gyakorlatával egyezően – 2021-ben is két 0–24 órás készenléti ügyeletes vonalat tartottunk fenn annak érdekében, hogy meg tudjuk válaszolni a BMSZKI ellátórendszerében felmerülő sürgős járványügyi kérdéseket. Ez a szolgáltatás nagyban hozzájárult a hatékony ellátáshoz és a betegutak menedzseléséhez.
- Az ambulanciáinkon történő ellátások során valamennyi esetdefiníció szerinti gyanús esetben azonnal COVID-19 szűrést végeztünk.
- Egész évben – kivéve a nyári járványmentes időszakot – legtöbbször heti háromszor nagy kapacitással PCR szűrést és/vagy antigén gyorsesztesztelési lehetőséget biztosítottunk a COVID-19 fertőzés korai kiszűrése érdekében (pl. bizonytalan tünetekkel rendelkező betegeknek, szoros kontaktoknak, kórházból eltávoztatott ügyfeleknek). Ezen felül – nagyobb esetszám esetén – szűréseket végeztünk éjjeli menedékhelyek és átmeneti szállókon is.
- Ambulanciáinkon, illetve mozgó orvosi szolgálataink jóvoltából a BMSZKI szállóin rendszeresen nagy kapacitású oltópontokat működtettünk. Ez lehetővé tette azt, hogy az ügyfeleink a lehető legkönnyebben és leggyorsabban hozzájussanak a COVID-19 védőoltásokhoz.

A COVID-19 járvány 2020-hoz hasonlóan 2021-ben is speciálisan átrendezte a feladatokat. Az ambulanciára érkező páciensek – még a tényleges ellátást megelőzően – előzetes COVID-19 rizikófelmérésben részesültek, ami jelentős többletmunkát eredményezett. A panaszmentes krónikus betegek gondozásának egy része – külön protokoll szerint – távkonzultáció formájában valósult meg. A szolgáltatás biztosításához az intézmény – szem előtt tartva a pácienseink nehéz anyagi helyzetét – egész év során a Kőbányai úti telephelyen külön ingyenesen hívható 80-as telefonszámot üzemeltetett, ami az ügyfelek visszajelzése szerint rendkívül nagy népszerűségnek örvendett. Külön kiemelő az, hogy az év során sokat

fejlődött a szakmai kapcsolat az egészségügyi és a szociális területen dolgozó kollégák között. Az Egészségügyi Szolgálat munkájához rendkívül sok segítséget kapott a BMSZKI intézményi vezetésétől és az ellátási egységek vezetőitől.

Megjegyzendő, hogy az ellátásra került emberek jelentékeny százalékánál volt érvénytelen a társadalombiztosítási jogviszony, néhányuknál nem lehetett ellenőrizni a jogviszonyt TAJ szám híján. Magas a magyar TAJ számmal és iratokkal nem rendelkező, környező országból, például Romániából érkezett, de már beteg emberek száma. Fokozott jelenlétük mind egészségügyi megoldást illetően, mind szociális ellátási szempontból problémahalmazt jelent, melynek megoldása túlmutat a jelenlegi hajléktalanellátás rendszerének lehetőségein, és a helyzet megoldatlansága konzerválni fogja ezt a problémát a jövőre nézve is. Szolgálataink reflektálva a *2019. évi CXXII. törvény a társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről* c. jogszabály előírásaira, megkeresés alapján sok esetben célzottan ellenőrizték az érintett ügyfelek TAJ-érvényességét.

Kőbányai úti egység

2021-ban az éves forgalom 18.679 fő volt, ez az előző évi betegforgalmi adatokhoz képest jelentős tehernövekedést jelent (+13,3%). Az ügyeleti időben ellátottak száma mintegy 900 fő volt, ami markáns emelkedés az elmúlt évhez képest (+28,6%). Az ügyeleti időre jutó esetszámnövekedés hátterében az erre az idősávra eső, kampányszerűen megszervezett védőoltásokkal kapcsolatos ellátások állnak. Az ellátó személyzet létszáma évközben több hónapon át a kiegyensúlyozott működéshez szükségesnél kisebb volt, ami az ambulancia orvosainak és ápolóinak többletmunkája miatt a minőségi betegellátást nem befolyásolta. A hiány elsősorban két komponensből tevődött össze: egyrészt a COVID-19 járvány miatt hosszabb időn át kiesett a közvetlen betegellátásból egy 65 év feletti orvos, másrészt a lábadozó szakdolgozóhiánya miatt a szolgálat gyakran kénytelen volt az előírt két ápoló helyett egy ápolóval működni. Az ellátási szükséglet kielégítéséhez további ápolói kapacitás bevonása indokolt. A hiányt jelenleg túlórával kompenzáljuk, a pótláshoz pedig toborzást végzünk. Az orvosok, szakdolgozók az idősödő, multimorbid betegek miatt jelentős ellátási tehertöbbletet látnak el. A speciális beteganyagból adódóan, komoly fizikai-, és szellemi plusz terhek hárulnak munkatársainkra.

Ellátási időben 388 esetben mentő- vagy betegszállítás vitte tovább ellátásra a betegeket más egészségügyi intézménybe, ami 2020-hoz képest markáns növekedés (+47,5%). A rendelések során gyakran 100–120 feletti a napi ellátási esetszám, ami nagyon megterhelő a dolgozóknak, hiszen átlag alig 5–7 perc jut egy ellátásra.

A rendeléseken 36.470 db recept felírása történt meg, ezek egy része ingyenesítésre került a Hajléktalanokért Közalapítvány pályázati forrásának felhasználásával, biztosítva a rászorulóknak részére az ingyenes gyógyszer lehetőségét. Gyógyászati segédeszköz (leginkább inkontinencia betét, vércukorméréshez tesztcsík, injekciós penhez tű, vagy kötszer) receptet 372 esetben írtunk, 131 esetben adtunk ki a közgyógyellátás igényléshez háziiorvosi igazolást, 568 fő került az év során táppénzre, 101 fő volt 28 napon túl is betegállományban. A rendelő táppénzes felülvizsgálatát Dr. Timár Krisztina főorvos asszony látta el. Más egészségügyi intézménybe szóló szakorvosi beutalót 2021 évben összesen 3102 alkalommal állítottak ki kollégáink

NRSZH vizsgálatához 202 esetben adtuk ki háziorvosi beutalót, sajnos sok esetben a dokumentáció hiányos volta ellenére is, mivel a bizottsági vizsgálat közelsége miatt nem volt mód a megfelelő vizsgálati eredmények időben történő beszerzésére. A rendelőben 739 főt részesítettünk védőoltásban (közülük 689 fő kapott COVID-19 védőoltást), nagyon sokan ezen felül az oltási kampány alatt szervezeten a lakhelyükön kaptak védőoltást, szükség szerint.

Az ellátás során feljegyzett diagnózisok közt vezető helyet foglaltak el a szív és érrendszeri betegségek (7826 esetben), az emésztőrendszer betegségei (4486 esetben), az endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek (4398 esetben), valamint a csont-izomrendszer és a kötőszövet betegségei (4020 esetben). Külön kiemelendőnek tartom továbbá a bőr és a bőralatti szövet betegségeit (2341 esetben), a légzőrendszer betegségeit (2323 esetben), a mentális és viselkedészavarokat (1727 esetben), a fertőző és parazitás betegségeket (1207 esetben), valamint a daganatos betegségeket (341 esetben).

Az ambulancia jelentős szerepet vállalt a BMSZKI ügyfeleinek és dolgozóinak COVID-19 szűréseiben, ennek keretében munkatársaink 8092 db orr-, illetve garatminta levételét végezték el (PCR-hez és antigén gyorseszteszhez), emellett mintegy 400 fő számára történt antitest kimutatáshoz mintavétel (ujjbegy vérből és vénás vérből).

Külön kiemelendőnek tartom, hogy szolgálatunk a járványügyi védekezés során rendkívül sok segítséget kapott a BMSZKI Kőbányai út 22. sz. alatti éjjeli menedékhelyének egységvezetőjétől, Ekker Évától és az egység szociális munkásaitól. Munkánkat nagy mértékben segítették a BMSZKI Könyves Kálmán krt. 84. éjjeli menedékhelyének a vezetői, Szabó Károly és Kelemen Mónika, valamint az itt dolgozó szociális munkások is.

Szabolcs utcai telephely

A háziorvosi rendelés forgalma 2020-hoz képest markánsan nőtt. Az ellátotti létszám 9.503 fő volt, ami 10%-os emelkedést jelent. Az ügyeleti időben ellátottak száma közel 100 fő volt, ami stagnálást jelent az előző évhez képest. Az ügyeleti időben ellátottak alacsony számának a legfőbb oka az, hogy a telephely a COVID-19 járvány során – a fekvőbeteg osztályok közelsége miatt – elsődleges védelmet élvezett, így az ügyeleti ambuláns ellátás többsége a Kőbányai úti telephelyre került forgalmazásra. Speciális sajátossága a szolgáltatnak az, hogy ügyeleti időben külön ellátási terhet ró az orvosokra, szakdolgozókra az ápolási osztály és a krónikus belgyógyászat betegeinek az eseti, akut ellátása. Az ellátási szükséglet kielégítéséhez további háziorvosi kapacitás bevonása indokolt.

Mentőszállításhoz a Szabolcs utcai rendelőben 141 esetben írtunk betegszállító utalványt (ami -2,1% az előző évhez képest). Ebben a rendelőben 138 fő került táppénzes állományba. 2 fő volt 28 napnál tovább is keresőképtelen. Itt a rendeléseken 13.229 gyógyszer-receptet és 224 gyógyászati segédeszköz vényt írtunk. 2.952 beutalót adtuk különböző szakorvosi ellátásokra. Közgyógyellátáshoz 88 esetben írtunk háziorvosi igazolást, 82 esetben az NRSZH vizsgálatához háziorvosi beutalót. 1001 személyt részesítettünk védőoltásban a rendelőben (közülük 869 fő kapott COVID-19 védőoltást), nagyon sokan ezen felül az oltási kampány alatt szervezeten a lakhelyükön kaptak védőoltást, szükség szerint.

Az ellátás során feljegyzett diagnózisok közt vezető helyet foglaltak el a szív és érrendszeri betegségek (9.732 esetben), a mentális betegségek és viselkedészavarok (8.971 esetben), az endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek (7.176 esetben), valamint az emésztőrendszer

betegségei (6.422 esetben). Külön kiemelendőnek tartom továbbá a csont-izomrendszer és a kötőszövet betegségeit (2.817 esetben), a bőralatti szövet betegségeit (2.132 esetben), a légzőrendszer betegségeit (1.639 esetben), az idegrendszer betegségeit (1.508 esetben), valamint a daganatos betegségeket (567 esetben).

Háziorvosi ügyeletek a hajléktalan ellátásban

Az éjszakai ügyeleti ellátás abban különbözik a nappali háziorvosi ellátástól, hogy csak sürgős szükség szerint hozzáférhető. Azonnali orvosi ellátást nyújt, amellyel a további egészségkárosodás megelőzhető, emellett az ellátás további teendőit a nappali rendelésekre hártja át. Éjjel és hétvégén mindkét alapellátó telephelyünkön megszervezett folyamatos orvosi ügyelet látja el az ott ellátásra jelentkezőket.

A nappali rendkívüli eseteket ebben az évben is mindkét telephelyen a háziorvosi rendeléseken láttuk el, noha a rosszulléttel küzdő betegek és az utcai szolgálatok által beszállított ügyfelek soron kívüli ellátása a többi várakozó beteg számára többletvárakozást jelent.

Komoly, főként logisztikai gond a rendelési időben COVID fertőzésre utaló panasszal jelentkezők elkülönített vizsgálata, pozitív esetben az elszállításig történő elhelyezése, az ellátásban résztvevő területek és személyek védelme, megfelelő fertőtlenítése.

Nem kisebb probléma, súlyos pszichés terhelés az infektológiai intézkedések miatti rendelés várakoztatása, a nem együttműködő beteg kezelése mind a kezelő személyzet, mind a betegtársak számára.

Szabolcs utcai egységünkben ügyeleti időben – hétköznap 16:00-7:00 óra között, valamint hétvégén és ünnepnapokon 24 órán – az ügyeletet adó személyzet a lábadozón fekvő, az utcai szolgálat által beszállított, vagy önállóan az utcáról betévedő betegek ellátásán felül gondoskodik a teljes átmeneti szállón élő, vagy fekvőbeteg részlegen ápoltbetegek akut ellátásáról is.

Mozgó orvosi szolgálat

A 24 órás hajléktalan háziorvosi szolgálat mellett területre kiszálló és ott alapellátást nyújtó két mozgó orvosi szolgálat működik. A BMSZKI mozgó egészségügyi szolgálata a korábbi évek tapasztalatai alapján elsősorban éjjeli menedékhelyeken és átmeneti szállókon keresi meg a beteg személyeket, és ott nyújt számukra háziorvosi alapellátást. Nagy segítséget adnak az átmeneti szállókon élő mozgáskorlátozott betegek ellátásában, akik nem-, vagy igen nagy nehézségek árán jutnak orvosi ellátáshoz a közlekedés nehézségei miatt. Az ellátott területen az éves forgalom a 2020-hoz képest extrém módon, mintegy 233%-kal nőtt, összességében 5.506 eset volt.

A mozgó orvosi szolgálat keretében mentőszállításához 62 esetben írtunk betegszállító utalványt. Ezen ellátási formában nem vesszük a pácienseket táppénzes állományba. Itt a rendeléseinken 9.343 gyógyszer-receptet és 114 gyógyászati segédeszköz vényt írtunk. 1.795 beutalót adtunk különböző szakorvosi ellátásokra. Közgyógyellátáshoz 33 esetben írtunk háziorvosi igazolást, 17 esetben az NRSZH vizsgálatához háziorvosi beutalót. 1230 személyt

részesítettünk védőoltásban a mozgó orvosi szolgálat keretében (közülük 694 fő kapott COVID-19 védőoltást).

Az ellátás során feljegyzett diagnózisok közt vezető helyet foglaltak el a szív- és érrendszeri betegségek (3.050 esetben), az endokrin, táplálkozási és anyagcsere betegségek (1.517 esetben), a csont-izomrendszer és a kötőszövet betegségei (1.009 esetben), valamint az emésztőrendszer betegségei (842 esetben). Külön kiemelendők továbbá a mentális és viselkedészavarok (603 esetben).

A mozgó orvosi szolgálat 2021-ben 9 telephelyen végez „kihelyezett” háziorvosi tevékenységet, folyamatban van 3 további telephely létesítése. Ennek az ellátási szükségletnek a kielégítéséhez további háziorvosi kapacitás bevonására van szükség.

Az alapellátásban végzett szakmai munka 2021-ben.

Összefoglalóan az alapellátásban végzett éves munkáról:

Összességében a háziorvosi ellátásban 33.688 fős esetszám volt (0–24 órás háziorvosi rendelők + mozgóorvosi ellátások), ami igen jelentős (+22,6%-os) többlet 2020-hoz képest. Ezen felül a szolgálatunk 8092 db COVID–19 járvánnyal kapcsolat mintavételt végzett. A feladat a csökkent létszámmal dolgozó ellátórendszert nagyon igénybe vette.

Munkavégzésünket a kritikus időszakban jelentős mértékben segítette az intézmény vezetése, az ellátási egységek vezetése, valamint a Fővárosi Önkormányzat is. A kollégák áldozatos feladatellátása mellett mindezen körülmények is fontos szerepet játszottak abban, hogy 2021-ben a BMSZKI egészségügyi alapellátása, valamint a járványügyi védekezése sikeres volt és egyetlen szociális ellátórendszeri telephelyünkön sem alakult ki tömeges fertőzés.

2. Járóbeteg ellátás

Pszichiátriai szakrendelés

2003. decembere óta heti 20 órában pszichiátriai szakrendelést is működtetünk, NEAK finanszírozással, ez a feladatvégzés is a Kőbányai út 22. szám alatti járóbetegrendelőben történik. A szolgáltatás hétfőtől csütörtökig naponta hozzáférhető a páciensek számára.

2021-ben az ellátott betegek száma: 3.341 fő volt, ami jelentős tehernövekedés (+20%) az előző évhez képest. A felírt receptek száma: 8217 db. Pszichiátereink az alacsony rendelési óraszám miatt extrémbetegforgalom mellett, évek óta túlterhelve végzik a munkájukat.

Pszichológiai tanácsadás

A pszichológiai tanácsadás keretei azonosak az egyes telephelyeken, ugyanakkor a pszichológiai tevékenység fókuszja és iránya intézményenként specifikus. Egyezményes tapasztalat, hogy az ügyfelek élettörténetében nehéz családi körülmények, hátrányos élethelyzet és az abúzus valamely formája explorálható, illetve sokan közülük intézményi szakellátásban nőttek fel. Tanácsadásaink során hangsúlyos a veszteségek és a gyász

feldolgozása, továbbá a magányosság témája is. A tevékenység egyik legnagyobb kihívása, hogy sokuknak nehézséget okoz a segítő folyamat melletti elköteleződés, hiszen a kötődéseik mély sérülése okán gyakran a kapcsolatoktól való elfordulást választják. A bizalom és rapport kiépítése így több alkalmat is igényelhet. A tanácsadás reflektívebb munkamódra ösztönzi a klienst, az érzelmek tudatosítása és feltárása sokak számára idegen, ennek elsajátítása is tanulási folyamat eredménye. Amennyiben a kliens elköteleződik, a közös munka célja feszültség szabályozási technikák elsajátítása, a veszteségek feldolgozása, és egy támogató kapcsolatban saját értékeinek megtalálása, és a bizalom kiépítése.

2021-ben 131 fő vett részt pszichológiai konzultáción. Segítő beszélgetésre előre egyeztetett időpontban van lehetőség, az előjegyzés történhet telefonon, emailben, továbbá személyesen is.

Bőrgyógyászati szakrendelés, sebellátás, sebkötözés

A Kőbányai út 22. szám alatti rendelőben heti 9 órában engedélyezett a bőrgyógyászati szakrendelés. Szakorvosi humánerőforrás hiánya miatt már 2020-ban jelentős mértékben csökkenőben volt az ellátási esetszám (434 fő, ami 46,9%-os csökkenés 2019-hez képest), 2021-ben pedig orvoshiány miatt teljesen szünetelt a bőrgyógyász szakorvosi ellátás. Új szakorvos toborzása jelenleg is zajlik. Eddigi toborzási tapasztalatunk alapján új orvos szerződtetésére csak drasztikus órabéremelés esetén van esélyünk.

Ápolók közreműködésével, háziorvostan szakorvosok felügyelete mellett – bőrgyógyász hiányában is – hétfőtől péntekig naponta kezeljük a hozzánk forduló ügyfelek bőrelváltozásait: sebtörlés, sebkötözés és a szükség szerinti gyógyszeres terápia meghatározásával, illetve biztosításával.

Az ellátás fő fókuszában jelenleg a szakellátást nem igénylő krónikus lábszárfekélyek ellátása, illetve rendszeres gondozása áll. Emellett elvégezzük az orvosi ellátási szükséglettel a rendelőt felkereső páciensek fertőtlenítő fürdetését is.

Foglalkozás-egészségügyi rendelés

2017-ben bővült az ambulancia ellátási portfóliója foglalkozás-egészségügyi szakrendeléssel, heti két napon is rendelkezésre áll az ellátás, összesen 7 órában. Az elmúlt évben 549 fő vette igénybe a rendelőt, ami 2020-hoz képest 19,9%-os emelkedést jelentett. A növekedés fő oka az volt, hogy a COVID-19 járvány miatt 2020-ban a jogszabály által előírt időszakos munkaalkalmassági vizsgálatok rendeleti szinten részben elhalasztásra kerültek.

Korábbi tapasztalatok szerint rendszeresen az is akadály a munka világába történő visszakерülésnek, hogy a szükséges szakmai vagy beiskolázási foglalkozás-egészségügyi vizsgálatot hajléktalan emberek részére finanszírozó híján nem sikerül elvégeztetni. Ezt az akadályt mérsékelte a BMSZKI azzal, hogy saját üzemorvosi ellátásába vonta be a hozzá jelentkező hajléktalan munkavállalókat előzetes munkaalkalmassági vizsgálat elvégzésére. Emellett ezzel a rendeléssel lehetőségünk nyílt arra, hogy saját dolgozóinknak előzetes, időszakos, vagy soron kívüli vizsgálata is helyben történjen meg, megengedve, hogy összehangoljuk mind a dolgozó érdekeit, egészségvédelmét, mind a munkáltatói szempontok

érvényesülését. Az évente elvégzett vizsgálat lehetőséget ad arra is, hogy a csendes, tünetileg nehezebben észlelhető, alattomos betegségek kiszűrhetőek legyenek.

A járóbetegellátásban végzett szakmai munka 2021-ben.

Összefoglalóan a és járóbetegellátásban végzett éves munkáról:

Rendeléseink nagy ellátási esetszáma, szolgáltatásaink nagyfokú kihasználtsága igazolja a sérülékeny ügyfelekre fókuszáló többlet-egészségügyi ellátórendszeri kapacitás biztosításának létjogosultságát. Ezt a célt maximálisan szolgálják a BMSZKI egészségügyi szolgálatai is.

Pácienseink kiemelkedő színvonalú ellátásban részesülnek, aminek keretében TAJ-érvényességtől, bejelentett lakcímtől, személyes higiénés állapottól függetlenül rövid időn belül ellátásban részesülhetnek. Ennek keretében – szükség esetén – fertőtlenítő fürdetést, ruhát, gyógyszert, illetve kötszert is biztosítunk. Ezen felül a legnagyobb forgalmú telephelyünkön hétköznapi rendelési időben ingyenes telefonos elérhetőséggel tesszük elérhetővé a nehéz anyagi helyzetben lévő ügyfelek számára az alapellátás és a járóbeteg szakellátás elérhetőségét. Ez az egyedülálló szolgáltatás rendkívül nagy népszerűségnek örvend a páciensek körében. Gyakran visszajelzik, hogy ez a 80-as telefonszám növeli az egészségükkel, illetve az egészségügyi ellátással kapcsolatos biztonságérzetüket.

A rendelők felszereltsége a szükséges szakmai minimumfeltételeknek megfelel, a háziorvosi rendelőkben a mindennapos rutinhoz tartozó a fizikális vizsgálat mellett szükség esetén az EKG, doppleres érszűkület vizsgálat, reagens stix-szel történő alapvető vizelet diagnosztika, vércukormérés is végezhető.

Az év folyamán többször volt táppénzes ellenőrzés, illetve a szolgáltatási feltételek ellenőrzése mind a Kormányhivatal Népegészségügyi Osztálya, mind a NEAK részéről, a szükséges feltételeket és kötelezettségek teljesítését mindkét ellenőrző intézmény rendben találta. A COVID-19 járvány 2020-as kezdete óta a Kormányhivatal Népegészségügyi Osztályaival rendkívül szoros szakmai munkakapcsolatot tartunk fent.

Az ügyfélkör idősödése, ápolási szükségletének növekedése miatt szükséges egyes ellátási egységekben új ápolói kapacitás létesítése, illetve a meglévő kapacitás bővítése. Indoklás: az ellátási egységek egy részén kritikus mértékben megnőtt azon, fizikai és/vagy mentális állapot miatt önellátásra képtelen páciensek száma, ami miatt sürgősen indokolt több telephelyen a hét minden napján legalább napi 8–12 órában ápoló végzettségű szakdolgozó alkalmazása. Ez lehetővé teszi azt, hogy a BMSZKI képes legyen a legalább az önellátásra részben/nagyobb részben képes betegek ellátására helyben, az érintett telephelyeken. Kritikus az ápolási szükséglet igény az Alföldi utcai Szállón, a Bánya utcai Szállón, a Kálvária utcai Szállón, a Szabolcs utcai telephely 1. emeletén és a Váci utcai Szállón. Ezt a szükségletet 2021. szeptember 20-án levélben jelezték az egészségügyi szolgáltatások irányításáért és biztosításáért felelős munkatársak a BMSZKI vezetése felé kérve az ápolási kapacitás bővítését. Az érintettek azóta várják a kérésükre történő visszajelzést. Ezen intézkedés hiányában a Kőbányai úti és Szabolcs utcai lábadozó, illetve a Szabolcs utcai Kórház Krónikus és Ápolási osztály befogadó képessége nem képes kielégíteni a felmerülő lábadoztatási, krónikus belgyógyászati és ápolási szükségleteket.

3. Fekvőbeteg ellátás

A Kormányhivatal Népegészségügyi Osztálya által kiállított érvényes működési engedély alapján az Egészségügyi Szolgálaton belül 50 ágyon krónikus belgyógyászati, 23 ágyon ápolási fekvőbeteg ellátást finanszíroz a NEAK.

2021. decemberi állapot szerint a fekvőbeteg részlegek (ápolási osztály, krónikus belgyógyászat) összdolgozói létszáma nem emelkedett:

- 2 fő orvos (1 fő osztályvezető szakorvos, 1 fő belgyógyász szakorvos),
- 1 fő vezető ápoló
- 21 fő ápoló:
 - 14 fő ápoló (ebből: 2 fő diplomás, 2 fő részmunkaidőben)
 - 5 fő ápolási asszisztens,
 - 2 fő segédápoló
- 1 fő gyógytornász,
- 2 fő adminisztrátor,
- 1 fő szociális asszisztens,
- 1 fő fizikai kisegítő.

A fekvő részlegeket két orvos látja el rendszeresen. Az ügyeleti feladatokon 2021. októbertől négy orvoskolléga osztozik, ami mindannyiuknak rendszeres többletfeladatokat jelent. A Szabolcs utca összetett felépítése nem vonzza a hajléktalan ellátásban már megedződött „lelkes” ifjú doktorokat sem az ügyeletek vállalására. Reményeink szerint a 2022-es évben rendezésre váró bérezések talán enyhítenek a kialakult helyzeten.

A szakápolói létszám nem emelkedett (a nyugdíjba vonult, de dolgozni vágyó kollégák /orvos, ápoló/ visszafoglalkoztatása is akadályba ütközött). Mivel nagyon sok súlyos állapotú beteget ápolunk, ez a létszám kevés az érdemi szakmai munka, a preventív szemléletű, rehabilitációs elemeket is tartalmazó ápolás biztosításához. Emellett a különálló folyosókra nyíló betegszobák fizikai téréigénye és ennek átlátása nehezíti a munkaszervezést.

Beteg felvétel 2021-ben: 401 fő
Beteg távozás 2021-ben: 448 fő
(119 esetben másik kórházba)
Haláleset az osztályon: 27 fő

2021-ben a 73 ágyon összesen 18 932 ápolási napot teljesítettünk, ez 71%-os ágykihasználást jelentett. Az ágykihasználtságot jelentősen befolyásolta a „karantén kórterem” fenntartása. A krónikus belgyógyászati ágyakon a valós kihasználtsági mutató magasabb, mint a finanszírozásból számolt adat (91%), az eltérés oka a 6 hónapon túl tartósan ápolott, ezért lecsökkentett finanszírozású betegek jelenléte az osztályon (9 fő).

A 6 hónapnál hosszabb kezelést igénylő betegek esetén az adott betegre a finanszírozás is kevesebb lesz, így a magasabb finanszírozású belgyógyászati ágyszámok kihasználhatósága is lecsökken. Ezeket az eseteket külön is rögzítjük, átlagosan havi 9,5 betegre kaptunk emiatt csökkentett finanszírozást, noha betegeink távoztatására sok esetben a lehetőségek szűkös volta miatt nem kerülhetett sor. A betegek távoztatása során kizárólag az orvos-szakmai és a szociális szempontok érvényesülnek, akár a finanszírozási szempontok ellenében is.

A betegforgalmat jelentősen befolyásolták a COVID járvány miatti korlátozások, a felvételi-, majd kijárási tilalom. Huzamosabb ideig voltak üres ágyaink – ezt tükrözi az ápolási napok számának csökkenése –, ami „békeidőben” nem jellemző, ezzel arányosan nőtt a felvételi igények száma. A szakdolgozók munkáját nagyban megnehezítette a populációból adódóan, a higiéniai előírások, és a folyamatosan változó járványügyi szabályok betartatása (maszkviselés, fertőtlenítők használata stb.), a betegek felügyelete.

Az oltási kampányokat követően megváltoztak az NNK előírások mind a betegfelvételek, mind a betegelhelyezések terén. Mivel tapasztalataink óvatosságra intenek, kicsit szigorúan, minden kórházból érkező beteget 10 nap karantén után helyezünk a többi bentfekvő közé. Megnövelte a logisztikai feladatokat, de a megsokasodott elhelyezési igény miatt a karanténzobák sohasem álltak üresen.

A Kormányhivatal által szervezett COVID kampányoltásnak köszönhetően, 2021-ben a tartósan bent fekvő betegek 2 oltást kaptak. A 3. oltás idejére nagy részben cserélődött az állomány. Az oltási feladatot 2021. 09. hótól a BMSZKI egészségügyi dolgozók kapták. Oltóanyagról, előzetes felmérést követően a Kormányhivatal gondoskodott, több részletben annak érdekében, hogy lehetőleg minél többen kapják meg a 3. COVID elleni oltást. 2021. október végére valamennyi egészségügyi dolgozó 3 oltással rendelkezett.

Az év kezdő 5 hónapját követően, a járványhelyzet elmúltával lendületesen haladt a betegek mozgatása az állapotuk, ellátási igényeik szerinti legmegfelelőbb részlegekre. Számos BMSZKI telephelyen lakó, teljes ellátást igénylő ügyfelet sikerült elhelyeznünk a fekvőbeteg részlegek felszabaduló helyeire.

Továbbra is nagy számú betegelhelyezési kérelemmel kerestek a budapesti és Pest megyei kórházak. Lehetőségeink szerint felvettük, elláttuk a betegeket, miközben aggodalommal követtük az Európába szivárgó COVID-19 járvány fejleményeit.

A kiváló infektológiai hálózat rengeteg plusz információval, munkával halmozta el az egészségügy valamennyi területén dolgozó munkatársait a gondos előkészületek megszervezése érdekében.

A tavalyi válsághelyzet kihirdetése óta egy év tapasztalatát is felhasználva kidolgozott cselekvési tervekkel fogadta a BMSZKI vezetése, valamennyi telephelye az újabb fertőzési hullámokat. Az egészségügy a betegellátás mellett a járványügyi felügyelet és állandó telefonos koordinálás szerepét vállalta, amely folyamat a mai napig aktív. Kiválóan működött a szűrőtevékenység mind az ügyfelek, mind a dolgozók tekintetében, egész évben.

A járvány terjedésének megállításában óriási szerepük volt az ápolóknak, akik fegyelmezetttségükkel, a szabályok pontos betartásával és betartatásával, következetes viselkedésükkel vették ki részüket a vészhelyzet megszüntetésében.

Az intézmény minden védőfelszerelést, fertőtlenítőt, eszközt (SEPTOX badella) szinte azonnal biztosított számunkra, ami jelentősen megnövelte kiadásainkat. Folyamatos volt a szűréshez szükséges tesztekkel történő ellátásunk is, amit a járvány ideje alatt értelemszerűen gyakrabban végeztünk. Ezzel párhuzamosan zajlottak a dolgozói szűrések is.

Az év folyamán az összes egészségügyi és egészségügyben dolgozó kolléga megkapta a három COVID védőoltást.

Megjegyzendő, hogy az ellátásra került emberek jelentős százalékánál volt érvénytelen a társadalombiztosítási jogviszony, néhányuknál nem lehetett ellenőrizni a jogviszonyt TAJ szám híján. Nőtt a magyar TAJ számmal és iratokkal nem rendelkező, környező országból, például Romániából érkezett, de már beteg emberek száma. Ezek az esetek mind egészségügyi ellátást illetően, mind szociális gondoskodás szempontjából problémahalmazt jelentenek, melynek megoldása túlmutat a jelenlegi hajléktalanellátás rendszerének lehetőségein, és a helyzet megoldatlansága konzerválni fogja ezt a problémát a jövőre nézve is.

Betegellátásunk során mindig arra törekszünk, hogy az egészségügyi ellátás után az ügyfeleink ne az utcára kerüljenek vissza, inkább vegyék igénybe a hajléktalanellátó rendszer más, szállást nyújtó intézményeit. Ennek ellenére ügyfeleink gyakran éjjeli menedékhelyekre távoznak gyógyulásuk után, mivel az átmeneti szállókon várólista van. Problémát jelent a krónikus betegségben szenvedő, mozgáskorlátozott ügyfeleink mielőbbi elhelyezése. Ugyan elsőbbséget élvezünk a BMSZKI Kálvária és Alföldi utcai Szállóján, de ezen férőhelyek korlátozott számban állnak rendelkezésre, a bekerülés hosszabb időt vesz igénybe, sok esetben akár hónapokat is. Óriási gondot jelent a mentális állapotuk miatt önellátásra képtelen ügyfeleink elhelyezése is, az átmeneti szállók erre vonatkozó kritériumai miatt a bejutás nem lehetséges, hiszen a szakszerű gondozási feltételek nincsenek meg. Előfordul, hogy helyhiány miatt, illetve az önellátási képesség jelentős csökkenése miatt a lábadozóban, állapotrosszabbodás esetén fekvő osztályaink valamelyikén várják ki ügyfeleink az idősothtonba kerülés idejét. Az elmúlt évben átlagosan megrövidült a várakozási idő és gördülékenyebb lett a szociális területre irányuló betegelhelyezés.

Minden igyekezetünk ellenére változatlanul előfordul, hogy ismeretlen helyre – vélhetően közterületre – távoznak ügyfeleink.

Az osztály beteganyaga évről-évre egyre súlyosabb állapotú betegekből tevődik össze.

2021-ben jelentősen megnövekedett az onkológiai – daganatos- megbetegedésben szenvedők száma (59 fő), illetve az egyéb súlyos betegségük miatt halál-közeli (hospice ellátást igénylő) betegek száma nőtt meg, onkológusunk hétről hétre vizitel az osztály és a lábadozó onkológiai betegeinél, átlag 14 esetet vizsgál. Ez is oka a halálesetek emelkedő számának, hiszen a súlyos állapotú, nem gyógyítható betegeket nem küldjük el idegen környezetbe, másik kórházba meghalni, hanem körülményeink, adottságaink felhasználásával próbáljuk segíteni őket a méltó halálig. A COVID járvány miatt kialakult kezdeti nehézségek után örömmel tapasztaltuk, hogy 2021-ben megindult ismét az onkológiai esetek kivizsgálásának, kezelésének előtérbe helyezése, meggyorsítása. Ennek kapcsán gyarapodnak sajnos osztályainkon a súlyos, palliatív ellátást igénylő betegek. Mindez nagyon nagy megterhelést jelent az osztályok életében, a dolgozóknak és a betegársaknak egyaránt. Az emelkedett onkológiai betegségben szenvedők okán kértünk egy Hospice osztály létrehozásához engedélyt, melynek elbírálása még folyamatban van. Ápolóink egy része már tanfolyamon is elsajátította a hospice ismereteket.

Nagy reményekkel várjuk a pozitív elbírálást a hospice kialakítás ügyében.

A betegek étkeztetését szakmai előírásoknak megfelelően, dietetikussal működő szolgáltatótól vásároltuk, korszerű melegítőkonyhánkban adagoljuk az ételmezt. A gastrostomás betegek részére pépes ételmezést és tápszert is biztosítottunk.

A betegek kezelésében a közvetlen ápolás mellett jelentős feladata az ápolóknak a különböző laboratóriumi vizsgálatokhoz, sebváladék tenyésztéshez az anyagvétele is. Együttműködési szerződéssel a CORDEN International /Magyarország/ Egészségügyi Szervező és Kereskedelmi Kft. laboratóriuma végzi el a vizsgálatokat, beutaló alapján.

A betegeink között magas, 20 % körüli arányban vannak, akik bőrsérülés, seb miatt rendszeres kötözésre szorulnak. A szakszerűség érdekében a kórház higiénikus orvosa által kidolgozott sebkezelési protokollt használunk. Napi átlagban 10 – 15 kötözés van a fekvőbetegek közt, többségében fekélyes, fagyásos, amputációból eredő sebek kezelése történik. Emellett felkelni nem tudó betegek esetében betegágyánál is történik sebkezelés, a szakma szabályainak megfelelően. Az évek óta használt korszerű kötszerek megkönnyítik munkánkat, szebben és gyorsabban gyógyulnak a sebek. Folyamatos az együttműködésünk a Mediq Direkt Kft. dolgozóival a megfelelő sebkezelés kialakítása és a kötszerellátás érdekében. A dolgozók fertőzésének megelőzéséhez minden védőeszköz rendelkezésre áll.

A decubitusok, felfekvések megelőzésére és gyógyítására is alkalmas elektromos antidecubitor matracaink is vannak. A megfelelő ellátáshoz szükséges protokoll rendelkezésre áll.

Az ápolási munkát, az osztály nyugodt életét, a betegek egymás közötti kapcsolatát napi gyakorisággal megterheli betegeink dohányzása és alkoholfogyasztása. Gyakori az is, hogy a látogatók hoznak be szeszes italt, de az is előfordul, hogy a betegeink keresik az alkoholfogyasztás lehetőségét, részben az intézményen belül, részben a környéken, ez az osztályon szedett gyógyszerekkel együtt kiszámíthatatlan összhatást eredményezhet.

Az osztályon kezelt betegségek

Az elmúlt évben az onkológiai és a szív-érrendszeri betegségek vezettek a felvételi statisztikában a traumatológiai esetek és a krónikus sebek mellett.

A traumatológiai adatok szerint a sérülések száma magasabb a hajléktalanok közt, mint a nem hajléktalan populációban, ebben valószínűleg szerepet játszhat az utcai lét, a táplálkozási hiány miatti fokozott sérülékenység, csonttrikulás, izomgyengeség fennállása, valamint maga az alkoholbetegség is.

Az utcai létben a kültakaró sérülései érthetően gyakoriak, és megfelelő kezelés híján idült sebekké válnak, amely további, össz-szervezeti fertőződést (szepszist) okozhat.

Több mint 20 %-a betegeinknek a végstádiumos, de még palliatív kezelésben lévő onkológiai eset, ezek megfelelő kezeléséhez nagy segítséget nyújt, hogy az osztályon onkológus orvosi konzílium lehetősége is biztosított, valamint a magas gyógyszer- és tápszertköltség finanszírozásához pályázatból is nyertünk pénzt.

Az agyi sérülés (trauma, stroke miatt), valamint az ennek következtében kialakuló beszédzavar is gyakran jelentkezik betegeinknél, ami a szociális izolációt szinte elviselhetetlenségig fokozza, a kommunikációs képesség teljes elvesztésével. Ezért is kiemelő, hogy korábban felnőtt logopédus szakember segítette a beszédképességet

visszaszerzését (motoros vagy sensoros aphasia miatt kezelt) felnőtt betegeinknél, a beszédrehabilitációban hozzáértő segítséget tud nyújtani. Gyakran 5-6 fő is igényli a segítséget. Sajnos logopédus kollégánk ez évben egészségi állapotára, COVID fertőzés veszélyre és életkorára tekintettel befejezte tevékenységét intézményünkben, így a fenti szép eredményekről csak múltidőben beszélhetünk. Nagy hiányát látjuk munkájának.

Mivel az idült betegségek sok esetben a lelki betegségek talaját is megteremtik, és fordítva, az osztályon helyben végzett pszichiátriai vizsgálat végzése elősegíti a korrekt, holisztikus ellátás lehetőségét. Sajnos nagyon sok a szenvedélybetegség is, főként az alkohol abúzzsal összefüggő kórképek gyakoriak. Rendszeres pszichiátriai konziliárusunk dr. Csorba Csilla.

Az általunk ellátott betegek közt szinte valamennyit érinti a dohányzás, mint szenvedélybetegség, és az azzal összefüggő kórképek jelenléte, emiatt tüdőgyógyászati konzíliumra is gyakorta szükség van, nagy szerencsénkre onkológus konziliárusunk dr. Vennes Zsuzsanna tüdőgyógyász szakorvos is. Gyakran fordulunk hozzá kérdésekkel, melyeket készséggel megválaszol. Komoly intézményközi kapcsolat alakult ki az évek során az Uzsoki Kórház Onkológiai-Pulmonológiai Osztályai és krónikus részlegünk között, mely közös betegeink szakszerű ellátását és megfelelő szociális segítségét szolgálja.

4. Összefoglalás

A **BMSZKI Egészségügyi Szolgálat**a a fővárosban, illetve az országban a hajléktalan betegellátás jelenlegi legnagyobb, legkomplexebb ellátását nyújtja.

A szakmai mutatók alapján a hajléktalan személyek egészségi állapota egyre rosszabb, az átlagéletkoruk egyre nő, betegségeik egyre súlyosabbak.

A 2012-ben használatba vett Szabolcs utcai egészségügyi részleg korszerű, emberi és szakmai szempontok szerint is magas minőségű ellátás alapjait teremtette meg. Az itt megszervezett második 24 órás háziorvosi centrumunk tevékenysége szükséges, hiánypótló a kerületben, és valamelyest tehermentesítő hatású volt a korábban is működő Kőbányai úti részleg feladatait illetően. Az elmúlt évben két háziorvos kollégánő munkája töltötte ki az aktív rendelési órák számát. A rendelési időközön kívül, az ambulancián felmerülő akut teendőket az aktuálisan jelenlévő ügyeletes, vagy fekvőbeteg ellátó kollégák végezték.

A rendelést gyakran nehezíti a COVID fertőzés gyanús esetek ellátása. A rendelőben és környezetében nincs lehetőség a fertőző betegek izolálására. A pozitív esetek ellátása, elhelyezése a járványhelyzet súlyosbodásával egyre hosszabb időt vesz igénybe. A kialakult járványhelyzet, civil háziorvosi praxisokhoz hasonlóan, rengeteg sűrűlódásra ad alkalmat a betegek és a kollégák körében egyaránt.

A fekvőbeteg ellátást nyújtó osztály személyi feltételei valamelyest javultak, de a lehetőségek határáig feszítettek, ennek enyhítése feltétlenül szükséges ahhoz, hogy a szakmai színvonalat tudjuk tartani.

Nagy szükség lenne több gyógytornászra, mivel beteganyagunk betegcsoportbéli sajátosságai szerint szinte 70-80 %-ban a gyógytorna elengedhetetlen lenne fizikai- és lelki gyógyulásukhoz. Tatár Lehel egyedül végzi igen sokrétű feladatát; betegsége, szabadsága idején nincs helyettes.

Nagyon nagy a sikere betegeink körében a szabadidős foglalkozásoknak. A betegség mellé társuló ingerszegénység a legjobb alap a depresszió kialakulásához, a gyógyulás elhúzódsához. Minél több szabadidős foglalkoztatási lehetőségre lenne szükségünk, amihez elengedhetetlen egy mentálhigiénés kolléga jelenléte.

A fentiek megvalósításához akár tanuló-, gyakorlatukat töltő ifjú “szakember jelöltek” foglalkoztatását is elképzelhetőnek tartjuk.

A BMSZKI Egészségügyi Szolgálat minden részlege feladatait 2021-ben is ellátta, a jogszabályoknak megfelelően az évben a rendszeres NEAK és ÁNTSZ, BRFK Kábítószer Ellenőrző Csoport ellenőrzések megtörténtek, semmilyen elmarasztalás nem volt.

A kiemelkedő kihasználtsági adatok alapján felmerül az ellátás bővítésének igénye, ennek alapvető tervezésére azonban csak jelentős forrásbővítés esetén lehet vállalkozni.

A teljes elmúlt esztendőben magunk mögött tudhattuk a BMSZKI vezetésének támogatását a speciális helyzetek megoldásában, a naponta változó rendeletek végrehajtásában.

Sajnos a 2021-ben lejáró épület bérleti szerződés megújításáról, egészségügyi ellátásunk helyszínéről, egész éves szorgos törekvése ellenére, pontos információt nem sikerült nyerni a BMSZKI vezetésének.

5. A 2022. évre vonatkozó munkaterv és szakmai elképzelések

Személyi fejlesztés:

- a Szabolcs utcai háziiorvosi rendelőben plusz 20 órában háziiorvos bevonása (folyamatban).
- a Kőbányai úti lábadozóban plusz főállású ápoló bevonása (folyamatban).
- a Kőbányai úti telephelyen a bőrgyógyász szakorvos hiányának a pótlása.
- a 0–24 órás szolgálatokba további ügyeletes orvos bevonása.
- Szakmai előrelépés: folyamatos orvosszakmai továbbképzések, szakképesítés megszerzésének lehetővé tétele elégséges orvoslétszám biztosításával.
- Informatikai fejlesztés: az elavult rendszerek cseréje. A járó és fekvőbeteg-, valamint a különböző járóbeteg részlegek közötti elektronikus információáramlás kialakítása (jelenleg nincs megoldási javaslat a medikai rendszerek összehangolására).
- Tájékoztatás fejlesztése: pontos, rendszeres tájékoztatás az egészségügyi ellátórendszer felé tevékenységünkről az optimális betegmozgás elérése és gyógyító munkánk népszerűsítése érdekében.
- A szakellátás bővítése: addiktológiai, belgyógyászati, illetve klinikai szakpszichológiai ellátás indítása. A megváltozott betegigényeknek megfelelően hospice, illetve onkológiai rehabilitációs részlegek kialakítása.
- Szakmai együttműködés bővítése: az elmúlt évek pozitív tapasztalatai alapján további, egészségügyi intézményekkel történő rendszeres, kölcsönös együttműködés kialakítása, annak érdekében, hogy valóban indokolt esetben részesüljön hajléktalan ellátásba az aktuális beteg.

- Munkahelyi közérzet javítása: több lehetőséget kell biztosítani a szociális és egészségügyi terület munkatársai számára egymás új terveinek, rendszereinek megismerésére, minél szorosabb együttműködés kialakítására.
- Szociális munkásokkal való további jó együttműködés.
- Rendszeres továbbképzések szervezése, lebonyolítása (pontszerzés elősegítése), különös tekintettel a burnout-ra, a hospice-jellegű ellátás nagy lelki terhelése miatt.

Fejlesztési javaslatok

A szakmai beszámoló előlapján mottóul választott mondat jól sűríti azt a tendenciát, amely a hajléktalanellátó intézményekben ellátást igénybe vevők egészségi állapotát jellemzi: évről-évre rohamosan romlik. Mivel minden más ellátási elem változatlan, a – szintén változatlan kapacitással működő – egészségügyi ellátások egyre nagyobb keresleti nyomást tapasztalnak. A növekedő igényeket a BMSZKI Egészségügyi szolgálata önmagában nem képes kielégíteni, ehhez intézményrendszeren belüli és azon kívüli fejlesztésekre és együttműködésekre is szükség lenne.

Miközben a hajléktalan emberek egészségügyi alapellátása kielégítőnek mondható, a tartós ápolási – gondozási szakellátásokhoz való hozzáférésük kritikusan alacsony mértékű – ezt egyrészt az eleve alacsony és visszafejlesztett kapacitások, másrészt kirekesztési folyamatok okozzák. A növekvő létszámú, akár folyamatos ápolást – gondozást igénylő hajléktalan ellátottak beszorulnak az ilyen feladatokat ellátni képtelen bentlakásos intézményekbe. Ez egyebek mellett az ágazati jogszabállyal is ellentétes, hiszen a hajléktalanokat ellátó átmeneti intézmények az önellátásra képes hajléktalan személyek részére nyújt ellátásokat¹.

Reális kockázat, hogy a szociális szolgálatást nyújtó BMSZKI-s telephelyek frusztráltága erősödni fog, hiszen megnövekedett létszámú, leromlott egészségi állapotú ügyfelet szeretnének a nem megnövekedett kapacitással működő egészségügyi ellátásokba juttatni.

A fentiek miatt a hajléktalan intézményekben ellátott ügyfelek tartós ápolást-gondozást nyújtó intézményekbe történő, minél gyorsabb és minél nagyobb arányú felvétele égetőbb kérdés, mint valaha.

¹ a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 84. § (1)-(2) bekezdései.